

การประยุกต์หลักจิตวิทยามนุษยนิยมเพื่อกลวิธีจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ The application of humanist psychology to strategies for teaching and learning English.

พระครูปลัด ประสิทธิ์ ปสิทโธ (สระทอง)*

Phrakrupalad Prasit Pasidho (Srathong)*

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย*

Mahamakut Buddhist University, Sirindhornrajavidyalaya Campus*

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ความละเอียดอ่อนต่ออารมณ์ และความรู้สึก การมีส่วนร่วมในการเรียนและวิธีการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษได้เรียกว่า “จิตวิทยามนุษยนิยม” เนื่องจากนักคิดกลุ่มนี้ให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์มีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ และสิ่งสำคัญของการสร้างศักยภาพคือการเรียนรู้ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ (1) การเรียนรู้เป็นผลของประสบการณ์และการฝึกฝน เกิดจากกระบวนการเจริญเติบโตของวุฒิภาวะ (2) การเรียนรู้ให้ผลในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งต้องเป็นไปในทางดีขึ้น และ (3) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างถาวร การเรียนรู้ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะค่อนข้างถาวร และไม่สามารถลบล้างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นออกไปได้ ซึ่งเหมาะต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้ครบทั้ง 4 ทักษะ คือทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน

คำสำคัญ : กลวิธีจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, การประยุกต์ใช้จิตวิทยามนุษยนิยม.

Abstract

Human value development self-understanding and understanding of others sensitivity to emotions and feelings participation in learning and learning methods which teachers can apply in teaching English is “Humanistic psychology” because this group of thinkers emphasizes the importance of being human and sees human beings as valuable, virtuous, competent, demanding and intrinsically motivated to develop their own potential. And the key to building potential is learning. It consists of three main characteristics: (1) learning is the result of experience and practice, caused by the process of maturity growth (2) learning is effective in terms of behavior change which has to be in a better way and (3) learning is a relatively permanent change. Learning must be a relatively permanent change in behavior and cannot negate the learning that has occurred. Which is suitable for teaching English to complete all 4 skills, namely listening skills, speaking skills, reading skills and writing skills.

Keywords : strategies for teaching and learning English, The application of humanist psychology.

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการใหม่ ๆ ที่สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ต รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วในการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทย จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพ พร้อมทั้งจะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร สามารถส่งสารและรับสารที่เป็นภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดีตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (สิริวรรณ โพธิ์ทอง และ วนิตา อัญชลีวิทยกุล, 2561 : 146)

ในบทความนี้ ศึกษาหลักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งเป็นกลุ่มที่เน้นการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ สร้างความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ในมิติที่ผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำแนวคิดของกลุ่มนี้มาประยุกต์ใช้ได้ เพราะการสอนภาษาอังกฤษต้องสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อการศึกษาภาษาอังกฤษให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข ซึ่งเมื่อกล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนนั้น สิ่งที่สำคัญไม่ได้คือการสร้างบรรยากาศให้น่าสนใจเป็นอันดับต้น ๆ ก่อน จึงจะนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนในขั้นสูงต่อไป

การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญต้องเริ่มจากการสร้างบรรยากาศก่อน เพราะหากบรรยากาศภายในห้องเรียนมีความอบอุ่น มีความเห็นอกเห็นใจและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมเป็นปัจจัยที่จะกระตุ้นเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ได้ ดังที่ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน สามารถแบ่งบรรยากาศในการเรียนออกเป็น 2 ประเภทคือ บรรยากาศทางกายภาพ และ บรรยากาศทางจิตวิทยา สำหรับบรรยากาศทางกายภาพ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู มีความสะอาด มีเครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้การเรียนของผู้เรียนให้สะดวกขึ้น ส่วนบรรยากาศทางจิตวิทยา เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจที่ผู้เรียนมีความสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความรักศรัทธาต่อผู้สอน ตลอดจนมีอิสระในการกล้าแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน การจัดบรรยากาศทางด้านจิตใจ จะช่วยสร้างความรู้สึกรักให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจในการเรียนปราศจากความกลัวและความวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์ ได้รับความสนใจให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีความสุข

โดยสรุปแล้ว การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนนั้น มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียนที่จะนำไปสู่กระบวนการการเรียนรู้

การเรียนรู้

เมื่อผู้สอนได้สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นแล้ว ทำให้ผู้สอนกับผู้เรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันที่มีระเบียบ มีความสะอาด สิ่งเหล่านี้เป็นบรรยากาศที่ผู้สอนต้องการทำให้ผู้เรียนมีความสุขที่ได้มาเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ถ้าผู้สอนได้สร้างความรู้สึกละเอียดซึ้งนี้ให้เกิดขึ้นต่อผู้เรียนได้แล้ว นับว่าได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรของประเทศชาติให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยแท้จริง โดยผ่านการจัดระบบให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ ซึ่งเกิดจากการฝึกฝน การสอนหรือประสบการณ์ จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2556) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้มีอยู่ 3 ประการคือ (1) การเรียนรู้เป็นผลของประสบการณ์หรือจากการฝึกฝน ถ้าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดเป็นผลจากกระบวนการเจริญเติบโตของวุฒิภาวะหรืออิทธิพลของสารเคมีในร่างกายหรือ ความบกพร่องของร่างกาย ไม่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (2) การเรียนรู้ให้ผลในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นอาจเป็นได้ในทางดีขึ้นหรือแย่กว่าเดิมก็ได้ และ (3) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างถาวร พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปชั่วคราวชั่วครวไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะค่อนข้างถาวร และไม่สามารถลบล้างการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นออกไปได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ และการฝึกฝน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ในปัจจุบันการเรียนรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนที่เปลี่ยนจุดเน้นจากผู้สอน เป็นการเน้นที่ผู้เรียน ผู้เรียนจะมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ มีการคำนึงถึงความรู้สึกละเอียดซึ้งของนักเรียน ส่วนผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้ให้คำแนะนำหรือเป็นที่ปรึกษาโดยผ่านกระบวนการทางจิตวิทยา ในบทความนี้เน้นที่กลุ่มแนวคิดจิตวิทยามนุษยนิยม ดังนี้

จิตวิทยามนุษยนิยม

จิตวิทยามนุษยนิยมเป็นจิตวิทยาแขนงหนึ่งซึ่งเน้นการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ความละเอียดอ่อนต่ออารมณ์และความรู้สึก การมีส่วนร่วมในการเรียนและวิธีการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถนำแนวความคิดนี้มาประยุกต์ในการสอนภาษาอังกฤษเนื่องจากนักคิดกลุ่มมนุษยนิยมให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์มีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง หากบุคคลได้รับอิสรภาพและมีเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ บทบาทของผู้สอนจะเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในให้เรียนรู้ตามความต้องการ ให้ผู้เรียนได้สำรวจค้นพบตัวเองโดยไม่รู้สึกละเอียดซึ้งว่าถูกบังคับ เป็นผู้นำตนเองได้ การประเมินผลจะให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบ และเตรียมตัวสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต สรุปได้ว่า เป็นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในสิ่งนั้น ซึ่งบรรยากาศในการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ ทิสนา แคมมณี (2548) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของนักมนุษยนิยม 2 ท่านคือ Maslow และ Rogers โดยเริ่มจาก Maslow ได้เสนอว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น คือขั้นความต้องการทางร่างกาย ขั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ขั้นความต้องการความรัก ขั้นความต้องการยอมรับและการยกย่องจากสังคม และขั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ หากความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการ

ตอบสนองอย่างพอเพียงสำหรับตนในแต่ละขั้น มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง ประสบการณ์ที่เรียกว่า “peak experience” เป็นประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในภาวะตื่นตัวจากการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะที่น่าตื่นเต้น เป็นความรู้สึกปีติ เป็นช่วงเวลาที่คุณคนเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถ่องแท้ เป็นสภาพที่สมบูรณ์ มีลักษณะผสมผสานกลมกลืน เป็นช่วงเวลาแห่งการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง บุคคลที่มีประสบการณ์เช่นนี้บ่อย ๆ จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เต็มศักดิ์ คทวณิช (2546) ได้อธิบายถึงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์อย่างละเอียด คือ Maslow ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น ได้แก่

(1) ความต้องการด้านร่างกาย เป็นความต้องการขั้นปฐมภูมิของมนุษย์ทุกคน เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ความต้องการอากาศ ความต้องการการพักผ่อน เป็นต้น หลังจากนั้นจึงพัฒนาความต้องการประเภทอื่น ๆ ตามมาได้ ถ้าหากความต้องการอันดับแรกยังไม่ได้รับการตอบสนองพอเพียง ความต้องการในขั้นอื่น ๆ ก็เกิดขึ้นได้ยาก

(2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง ความต้องการที่จะแสวงหาหลักประกันและความอบอุ่นให้กับตนเองและทรัพย์สิน โดยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่คิดว่าจะเกิดความมั่นคงปลอดภัยให้กับตนเอง เช่น การตั้งใจทำงาน เก็บเงิน ประกันภัย ประกันชีวิต พยายามหาอาชีพที่คิดว่ามั่นคงที่สุดให้กับตนเอง เป็นต้น

(3) ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น รวมทั้งมีความต้องการที่จะให้สังคมในระดับต่าง ๆ เช่น ครอบครัว สถานศึกษา กลุ่มเพื่อน สถานที่ทำงาน ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ยอมรับในฐานะที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเหล่านั้นด้วยความต้องการขั้นนี้ เกิดจากธรรมชาติของความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ที่ไม่ต้องการจะอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง จึงเกิดการแสวงหาเพื่อให้ได้รับการตอบสนองทางจิตใจ โดยพยายามจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งหลาย เช่น การเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ ตอบแทน การแสดงความห่วงใย เป็นต้น

(4) ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น เป็นความต้องการที่จะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้รับการเคารพยกย่องจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคมว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประโยชน์ มีความสำคัญ เป็นที่พึ่งของบุคคลทั่วไป บุคคลที่มีความต้องการในขั้นนี้จะพยายามแสวงหาตำแหน่ง ยศลาบรรดาศักดิ์ เกียรติยศ ชื่อเสียง ฐานะการเงิน และอำนาจให้กับตนเอง เพราะเรียนรู้ว่าสิ่งเหล่านี้ สามารถตอบสนองความต้องการในขั้นนี้ได้

(5) ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ความต้องการในขั้นนี้ถือว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุดที่ทุกคนปรารถนาและมีความต้องการจะไปให้ถึงเป็นขั้นอุดมคติของบุคคลที่ทุกคนใฝ่ฝัน แต่มีบุคคลจำนวนไม่มากนักที่จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ขั้นสูงสุดนี้ได้

เนื่องจากบุคคลที่อยู่ในขั้นนี้จะต้องเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับตนเองได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถอย่างไรและมีแค่ไหน นอกจากนี้ยังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะนำความสามารถที่ตนเองมีอยู่มาใช้ประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ ดังนั้นความต้องการในขั้นนี้จึงไม่ใช่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่จะคำนึงถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับตามอุดมคติที่ตนตั้งไว้ เพราะฉะนั้น บุคคลที่จะสามารถพัฒนาตนเองมาถึงขั้นนี้ได้จึงได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้ว

วิไลวรรณ ศรีสงคราม และคณะ (2549) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ธรรมชาติของมนุษย์ในความปรารถนาที่ต้องการจะพัฒนาตนเองเพื่อไปสู่จุดสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละคน เพื่อความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ดังนั้นความต้องการของบุคคลนี้เองที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในตัวบุคคลขึ้น เมื่อความต้องการในขั้นหนึ่งขั้นใดได้รับการ

ตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการในขั้นสูงลำดับต่อไปจึงเกิดขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากมนุษย์ยังไม่ได้ รับความพึงพอใจก็จะแสดงพฤติกรรมแสวงหาในขั้นนั้น ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ จนบรรลุถึงความสมบูรณ์ของมนุษย์

นุชลี อุภัย (2555) อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการขั้นต่าง ๆ ว่า โดยทั่วไป บุคคลดำเนินชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการทางกายและความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยได้ไม่ยาก รวมทั้งแสวงหาความรักและความ ผูกพันได้พอสมควร แต่ในการแสวงหาและได้รับการนิยมนกย่องจากผู้อื่นหรือจากตนเองทำได้ค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตาม ความต้องการที่กล่าวมาทั้งหมดถือเป็นสิ่งที่บุคคลปรารถนา และถ้าไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้ ชีวิตสมดูลหรือบกพร่องในส่วนนั้น Maslow ให้ชื่อว่า ความต้องการที่ขาดแคลน ซึ่งบุคคลจะต้องได้รับการ ตอบสนองจึงจะทำให้รู้สึกเต็มอิ่มอยู่ในสภาวะสมดุล และเมื่ออยู่ในสภาวะเต็มอิ่มและสมดุล ความต้องการ เหล่านั้นก็จะหมดไป แต่สำหรับความต้องการขั้นสุดท้าย เป็นความต้องการที่ไม่ได้เกี่ยวกับความขาดแคลนหรือ ความบกพร่องที่บุคคลต้องแสวงหาเพิ่มเติมเพื่อไม่ให้ชีวิตขาดสมดุล แต่เป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนเองหรือ เป็นตัวตนของตัวเองอย่างสมบูรณ์ โดยไม่ว่าจะได้รับการตอบสนอง อย่างไรก็ตาม ความต้องการในขั้นนี้จะไม่ มีวันหมดสิ้น มีแต่จะผลักดันให้บุคคลคิดค้น แสวงหาและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวได้ว่า นักจิตวิทยากลุ่มมนุษย์นิยม ให้ความสำคัญกับการศึกษามนุษย์ในฐานะที่เป็นอินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งแต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนที่แตกต่างกันไป เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรี มีคุณค่าในตนเอง มีอิสระในการเลือกกระทำหรือกำหนดการกระทำของ ตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ และมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ระดับที่สมบูรณ์ขึ้น

วิไลวรรณ ศรีสงคราม และคณะ (2549) ได้กล่าวถึง Rogers ไว้ว่า มนุษย์จะพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ ในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้และเน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียนและการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ ตามแนวคิดจิตวิทยามนุษย์นิยมนั้น การที่จะเข้าใจถึงธรรมชาติ ของมนุษย์นั้นจะต้องเข้าใจถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองที่แต่ละคนรับรู้แตกต่างกันไป Rogers ได้เสนอทฤษฎีตัวตน (Self Theory) ขึ้นว่า ถ้าบุคคลใดสามารถทำให้ตนที่ตนรับรู้กับตนตามความเป็นจริงและตนตามอุดมคติสอดคล้อง สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม บุคคลนั้นจะสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพได้ นั่นก็คือ มนุษย์จะแสดงพฤติกรรม ตามความรู้สึกที่มีต่อตนเอง โดย “ตน” เป็นที่รวมแห่งการรับรู้และการประเมินค่าของตนเอง ผู้สอนสามารถช่วย ให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในความสามารถในตนเองจะทำให้มีอัตมโนทัศน์ในเชิงบวก ทฤษฎีตัวตนได้จำแนกตัวตน ออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

(1) ตนที่ตนรับรู้ หมายถึง ตัวตนที่เราคิดว่าเราเป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยทั่วไปบุคคลจะรับรู้ มองเห็นตน หลายแง่มุม อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือภาพที่คนอื่นเห็น

(2) ตนตามความเป็นจริง หมายถึง ตัวตนที่แท้จริงซึ่งบางคนอาจจะมองไม่เห็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ก็ได้ ในบางครั้งบุคคลจึงอาจรับรู้ตัวตนตามความเป็นจริงนี้ได้จากคนใกล้ชิดรอบข้าง

(3) ตนตามอุดมคติ หมายถึง ตัวตนที่อยากมี อยากเป็น แต่ยังไม่มีในสภาวะปัจจุบัน

การประยุกต์ใช้จิตวิทยามนุษย์นิยม

พัฒน วัฒนสินธุ์ (2562) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานในการประยุกต์ใช้จิตวิทยามนุษย์นิยมมาใช้ในการ เรียนการสอนภาษาอังกฤษดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตนอย่างเพียงพอตามทฤษฎีลำดับขั้น ความต้องการของ Maslow และการให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นการจัด

บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง แนวคิดนี้ เชื่อว่าโดยธรรมชาติมนุษย์มีความใฝ่ดี ทุกคนต้องการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษปัจจุบันเป็นการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษานานาชาติ (Teaching English as an International Language) อรุณี วิริยะจิตรรา และคณะ (2555) ให้หมายความว่า มาตรฐานภาษาอังกฤษแบบเจ้าของภาษากำลึงถูกลดความสำคัญลง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษหรือแบบอเมริกัน แต่เป็นภาษาอังกฤษแบบใด ๆ ก็ได้ ที่สามารถสื่อสารได้เข้าใจในหมู่คนทั่วโลก (intelligibility) ดังนั้น ผู้สอนและผู้เรียน อาจร่วมมือกันกำหนดมาตรฐานในการเรียนการสอนที่เป็นไปได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพได้ ดังนั้น เป้าหมายในการเรียนภาษาอังกฤษจึงควรให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ คือให้ผู้เรียนมีสามัตถิยะสื่อสาร 4 ประการได้แก่ สามัตถิยะภาษา สามัตถิยะภาษาในสังคม สามัตถิยะสัมพันธสาร และสามัตถิยะกลยุทธ์ และเนื่องจากในปัจจุบันการติดต่อกันโดยใช้ภาษาอังกฤษระหว่างผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาเกิดขึ้นมากกว่าเจ้าของภาษาด้วยกันเอง ผู้เรียนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมด้วย ซึ่งถ้าการสอนภาษาอังกฤษยังคงยึดตามมาตรฐานแต่ก่อน คือ ต้องใช้ภาษาอังกฤษได้เหมือนกับเจ้าของภาษา ที่ผ่านมาจะเห็นว่าผู้เรียนจำนวนน้อยมากที่สามารถไปถึงขั้นนั้นได้ ทำให้ผู้เรียนจำนวนมากมีความเครียด วิตกกังวลว่า เรียนภาษาอังกฤษมานานยังไม่สามารถพูดได้เหมือนเจ้าของภาษา ทำให้เกิดความท้อแท้ สิ้นหวังในการเรียนภาษาได้ แต่ถ้ามีจุดมุ่งหมายที่พอจะเป็นไปได้ อาจทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพได้เอง ซึ่งถ้าผู้เรียนสามารถบรรลุตามความต้องการขั้นต้นได้แล้ว จะรู้สึกมีความมั่นใจมากขึ้นในการเรียนภาษา มีแรงผลักดันที่จะพัฒนาไปสู่ศักยภาพที่แท้จริง แต่กระนั้นก็ตาม ถึงแม้ว่าทฤษฎีความต้องการของ Maslow จะได้รับความนิยมมานานแต่ก็มีบางคนตั้งข้อสังเกตว่า เรื่องลำดับขั้นความต้องการที่เชื่อว่า มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับลำดับขั้นของการบรรลุศักยภาพของตนว่า บุคคลสามารถพัฒนาตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินไปตามลำดับขั้นดังกล่าว อาจมีความต้องการในบางสิ่งที่ทับซ้อนเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

บุคคลใดก็ตามที่สามารถทำให้ตนที่ตนรับรู้ตนตามความเป็นจริง และตนตามอุดมคติ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน บุคคลนั้นจะสามารถพัฒนาได้ถึงขีดสุดของศักยภาพ ซึ่งเรื่อง “ตน” ถือเป็นเรื่องสำคัญ เป็นลักษณะของบุคลิกภาพซึ่งประกอบด้วยความเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์และลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นภาพลักษณ์ที่แต่ละคนมองตนเอง ถือว่าเป็นตัวแปรทางจิตพิสัย (affective variable) ที่ช่วยในการเรียนภาษาอังกฤษ ทำให้เกิดความตระหนักรู้ในตนเอง ทำให้รู้จักตนเองตามความเป็นจริง โดยยอมรับว่าตนมีศักยภาพในด้านใด มากน้อยเพียงใด มีจุดเด่นจุดด้อยอะไรบ้าง ที่จะทำในทุกสิ่งอย่างที่สามารถทำได้ รวมถึงการยอมรับผู้อื่นและสามารถสร้างสัมพันธภาพอย่างลึกซึ้งได้

2. ผู้สอนอาจยกตัวอย่างสมมติฐานในการรับภาษาและการเรียนภาษาของ Krashen ประกอบ (The Acquisition Learning Hypothesis) ที่ว่าด้วยความแตกต่างระหว่างการรับและการเรียนภาษา ผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนจะสามารถตรวจสอบความถูกต้องของภาษา หรือ ทำหน้าที่เป็นกลไกทดสอบภาษา (monitoring) แต่การรับภาษาจะทำให้ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งทั้งสองวิธีมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน ถ้าผู้สอนได้ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจ ผู้เรียนจะได้รู้สึกสบายใจมากขึ้นว่า ตนเองจะได้มีวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาที่เป็นไปได้ ผู้เรียนจะมีความพึงพอใจในการเรียนถ้าสามารถบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ ซึ่งตามสมมติฐานนี้ แสงระวี ดอนแก้วบัว (2558) มีความเห็นว่า การเรียนภาษาไม่สามารถทำให้เกิดการรับภาษาได้ แต่ผู้สอนอาจ

ต้องอธิบายเพิ่มเติมว่า ในการเรียนภาษา ถึงแม้ผู้เรียนจะสามารถใช้ความรู้เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา แต่ยังมีเงื่อนไขบางประการที่ทำให้ไม่สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องคือ

2.1 ต้องมีเวลาเพียงพอ ซึ่งในชีวิตจริงเรามักไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการตรวจสอบความถูกต้องของภาษา โดยเฉพาะการสนทนาทั่ว ๆ ไป มิฉะนั้น จะทำให้พูดได้ช้ามากหรือต้องหยุดพูดเป็นช่วง ๆ

2.2 ต้องมุ่งความสนใจไปที่รูปแบบของภาษา หรือ ความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาที่เรียนมา ซึ่งในชีวิตจริงผู้พูดจะสนใจเนื้อหาที่จะพูดมากกว่า

2.3 ต้องมีความรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าวมีอยู่จำนวนมาก จึงไม่สามารถแน่ใจได้ว่าเราจะมีความรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาได้ครบถ้วน

3. การจัดสภาพแวดล้อมให้ห้องเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่าหวาดกลัว น่าไว้วางใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้สอนให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของผู้เรียน ดิยู ศรีนราวัฒน์ และคณะ (2558) กล่าวว่า จากสมมติฐานด้านอารมณ์ความรู้สึก (The Affective Filter Hypothesis) ของ Krashen หากผู้เรียนมีอุปสรรคหรือมีสิ่งกีดขวางทางอารมณ์ที่ทำให้ข้อมูล (comprehensible input) ผ่านเข้ามาไม่ได้ การเรียนรู้ย่อมขาดประสิทธิภาพ แต่ผู้เรียนที่มีการปิดกั้นต่ำจะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนภาษามากกว่าผู้เรียนที่มีการปิดกั้นสูง

4. ผู้เรียนแต่ละคนมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นกระบวนการในการกระตุ้นความคิด ความรู้สึก ความพยายามด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย ผู้สอนควรใช้การจูงใจผู้เรียนในการเรียนภาษา โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับผู้เรียน จะเป็นปัจจัยที่ตัดสินความปรารถนาในการเรียนภาษาของผู้เรียน ประเภทของแรงจูงใจมีผลต่อการเรียนภาษามี 2 ประเภท คือ

4.1 แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ คือ ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเรียนภาษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ใช้ภาษาในการทำงาน ใช้ภาษาเพื่อหาข้อมูลข่าวสาร

4.2 แรงจูงใจเชิงบูรณาการ คือ ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเรียนภาษาเพื่อสื่อสารกับชนชาติอื่นหรือเพื่อให้ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ใช้ภาษานั้น ๆ

5. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือผู้เรียนมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์เน้นในเรื่อง ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โอกาสในการเรียนรู้ของแต่ละคน การประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความยืดหยุ่นของหลักสูตรตามสภาพแวดล้อม ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย ผู้ให้คำแนะนำ หรือที่ปรึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจึงเป็นการจัดกิจกรรมโดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลายที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้คิดค้นคว้า ได้ปฏิบัติและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง วิธีหนึ่งที่ใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษคือการที่ผู้เรียนเข้ามาใช้บริการศูนย์เรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-access learning center) คือห้องที่จัดไว้ให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า และฝึกฝนเพิ่มเติมด้วยตนเอง สื่อในศูนย์เรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย หนังสือ ตำรา บทเรียนเสริม แลบบันทึกรูปภาพ วิดีทัศน์ บทเรียนสำเร็จรูปในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ถือว่าเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (learning by doing) คือผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายการเรียน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีเสรีภาพที่จะคิดและปฏิบัติด้วยตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

6. สามารถนำแนวการสอนแบบมนุษยนิยมไปประยุกต์ใช้ในวิธีการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น วิธีแรกคือ การเรียนรู้ภาษาแบบชุมชน (Community Language Learning) ซึ่งเป็นวิธีที่ดัดแปลงมาจากการเรียนรู้แบบอุปเทศ (counseling learning) ซึ่งใช้สำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางอารมณ์ วิธีการเรียนรู้

แบบชุมชนจะเรียนเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ วิธีนี้เน้นความรู้สึกของผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน ผู้เรียนจะพูดสิ่งที่ตนต้องการพูดในภาษาของตน และผู้สอนซึ่งเปรียบเสมือนผู้ให้คำแนะนำ จะแปลเป็นภาษาต่างประเทศให้ฟัง ผู้เรียนจะพูดตามผู้สอนและพูดข้อความที่แปลแล้วกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่มต่อไป

วิธีที่สองคือ วิธีสอนแบบเสนอแนะ (Suggestopaedia) เป็นวิธีสอนภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการสนทนาสถานการณ์ และการแปลในการสอนและการฝึกใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการนี้ใช้ดนตรี รูปภาพ และแบบฝึกหัดที่ผู้เรียนทำแล้วไม่เครียด เพราะเชื่อว่าการเรียนจะสัมฤทธิ์ผล ถ้าผู้เรียนผ่อนคลาย กล่าวกันว่าวิธีนี้ ดัดแปลงมาจาก Suggestology หรือวิชาที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่เปลี่ยนไปเพราะเกิดจากการเสนอแนะ

เมื่อได้ทราบข้อเสนอดังกล่าวแล้ว แนวคิดพื้นฐานในการประยุกต์ใช้จิตวิทยามนุษยนิยมมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแล้ว ผู้สอนจึงจะสามารถเข้าใจถึงกลวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนี้

กลวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ดังนี้

1. ทักษะการฟัง การฟังเป็นทักษะที่ต้องฝึก เช่นเดียวกับการพูด การอ่าน และการเขียน ผู้เรียนบางคนคิดว่าการฟังนั้นเป็นทักษะที่ง่ายไม่จำเป็นต้องฝึกฝนก็สามารถฟังได้ การฟังจะมีประโยชน์อย่างยิ่งก็ต่อเมื่อผู้ฟังรู้จักฟัง สิ่งสำคัญที่สุด สำหรับการฟังคือ ผู้ฟังต้องมีความตั้งใจเพื่อจะฟังให้เข้าใจ และสามารถโต้ตอบกับสิ่งที่ฟังได้ ผู้สอนควรสอนทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและเน้นการฟังอย่างหลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฟังเสียงของเจ้าของภาษาและสอนเสียงที่เป็นปัญหา รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการฟังทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ครูผู้สอนต้องอธิบายเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ในการฟังให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการฟังอย่างตั้งใจและประสบความสำเร็จในการฟัง สิ่งสำคัญเพื่อการฟังนั้นบรรลุวัตถุประสงค์การวัดและประเมินการทดสอบ แต่ควรประเมิน ความสามารถในการฟังของผู้เรียนในแง่ของการประสบความสำเร็จในการสื่อสาร ดังนี้

1.1 เริ่มต้นด้วยการฟังคำเดี่ยว ฟังวลี และประโยค ซึ่งผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การปฏิบัติตามคำสั่ง วาดรูป เล่นเกม บอกทิศทางตามแผนที่ ซึ่งต้องสังเกตการเน้นหนักเบาในคำ และระดับเสียงสูงต่ำในประโยค

1.2 การฟังโดยพยายามเชื่อมโยงคำต่าง ๆ ที่ได้ยินเป็นกลุ่มที่มีความหมายเพื่อให้จำง่าย เช่น พยายามจินตนาการจากคำเป็นภาพอาจจะเป็นภาพที่สวยงามหรือตลก เพื่อให้จำสิ่งที่ฟังได้นานขึ้นและเกิดความสนใจที่จะฟังต่อไป

1.3 การฟังเรื่องสั้น ๆ ซึ่งอาจมีคำศัพท์และโครงสร้างที่ผู้เรียนมีความรู้เดิม โดยที่ผู้สอนให้สรุปเหตุการณ์ว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

1.4 การฟังบทสนทนาหรือข้อความต่าง ๆ ควรเป็นบทสนทนาหรือข้อความที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นธรรมชาติเพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับภาษาที่ใช้อยู่จริง

2. ทักษะการพูด เป็นการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด การพูดเป็นองค์ประกอบสำคัญมากในการเรียนภาษา เนื่องจากการพูดทำให้ทราบว่าผู้พูดใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ หรือไม่ การสอนทักษะการพูดในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ทักษะการพูด เพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องสถานการณ์จริง การจัดการเรียนการสอนทักษะการพูดเพื่อ

การสื่อสารนั้น ผู้เรียนจะต้องสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจ วัตถุประสงค์ของตนเองที่จะพูด และผู้สอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งคำนึงถึงความสามารถในการสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ทักษะการพูดไม่ได้ยึดความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เพียงอย่างเดียว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เน้นกระบวนการสอนมากกว่ารูปแบบของการสอน สอนจากสิ่งที่ย่อยไปสู่สิ่งที่ยากเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย และให้กำลังใจโดยการชมเชย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

3. ทักษะการอ่าน ที่สำคัญในการศึกษาทุกระดับ เนื่องจากการเรียนวิชาต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียนต้องใช้ การอ่านเป็นสื่อในการเรียนรู้ โดยเฉพาะในการเรียนภาษาเพราะผู้เรียนมีโอกาสใช้ทักษะ ฟัง พูด และเขียนน้อย กว่าทักษะการอ่าน ดังนั้นการอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่การแสวงหาความรู้ทั้งปวง กระบวนการอ่านเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ด้าน ครูผู้สอนต้องหากวิธีการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่าน โดยตระหนักถึงกลวิธีการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ด้านการฝึกอย่าง ทักษะการอ่านอย่างเป็นระบบ การสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนควบคุมและกำกับตนเองในด้านการใช้กลวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

3.1 กิจกรรมก่อนการอ่าน (Pre-reading Activities) ผู้สอนต้องหาวิธีสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะมีกิจกรรม เช่น การคาดคะเนเรื่องที่อ่าน การเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท โดยดูจากประโยคข้างเคียงหรือรูปภาพ เป็นต้น

3.2 กิจกรรมระหว่างการอ่าน (While-reading Activities) ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจโครงสร้างและเนื้อหา ในเรื่องที่อ่าน กิจกรรมในขั้นนี้ เช่น การลำดับเรื่องจากการตัดเรื่องออกเป็นส่วนๆ (Strip Story) การเขียนแผนผัง ความสัมพันธ์ในเรื่อง (Semantic Mapping) การเติมข้อความลงในแผนผัง (Graphic Organizer) และการเล่าเรื่องโดยสรุป

3.3 กิจกรรมหลังการอ่าน (Post-reading Activities) เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน กิจกรรมอาจโยงไปสู่ทักษะอื่น เช่น การแสดงบทบาทสมมติ เขียนเรื่องหรือโต้ตอบจากจดหมาย พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน การอ่านไม่ใช่การสื่อความหมายจากตัวอักษรที่ปรากฏเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน หากผู้อ่านมีความรู้หรือประสบการณ์เดิมในเรื่องที่อ่าน จะช่วยในการแปลความหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หากเรื่องที่อ่านนั้นผู้อ่านไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้อ่านก็ต้องใช้ความพยายามในการหาความหมายจากสิ่งที่อ่านมากขึ้นเท่านั้น อาจจะใช้วิธีการเดาจากบริบทหรือสิ่งชี้แนะที่ปรากฏในข้อความ ซึ่งถ้าผู้อ่านรู้จักนำกลวิธีต่าง ๆ มาใช้ในการอ่านได้อย่างถูกวิธี ผู้อ่านก็จะเข้าใจข้อความได้ดียิ่งขึ้น และทำให้บรรลุ จุดประสงค์ในการอ่าน

4. ทักษะการเขียน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่ปรากฏตามตัวอักษร คำศัพท์ไวยากรณ์ที่ได้รับการเรียบเรียงไว้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่จะสื่อสารไปยังผู้อ่าน กล่าวสรุปได้ว่า การเขียนเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนออกมา โดยใช้สัญลักษณ์ตัวอักษรซึ่งผู้เขียนจะต้องเรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามโครงสร้างและไวยากรณ์ของการเขียน เพื่อสื่อความหมาย ให้ผู้อ่านเข้าใจ ดังนี้

4.1 แนวการสอนเขียนแบบอิสระ (Free-Writing Approach) การสอนเขียนวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเขียนข้อมูลหรือเนื้อหาจนเกิดความคล่องแคล่ว มากกว่าการเน้นรูปแบบงานเขียนและความถูกต้องของ

การใช้ภาษา กิจกรรมการสอนเขียนจึงอยู่ในรูปของการเขียน เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน การเขียนวิธีนี้ ผู้เขียนต้องเขียนถ่ายทอดความคิดให้มากที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงความถูกต้องของหลักไวยากรณ์ กิจกรรมเหล่านี้ มุ่งเน้นการพัฒนาความเชื่อมั่นในการเขียนให้เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงค่อยให้ความสำคัญต่อหลักเกณฑ์การเขียนและการใช้ภาษา

4.2 แนวการสอนเขียนแบบเน้นรูปแบบอนุเฉท (Paragraph-Pattern Approach) การสอนเขียนแนวนี้ เน้นความถูกต้องของการใช้ภาษา ตลอดจนการเรียบเรียงเนื้อความ โดยใช้ตัวอย่างงานเขียนมาให้ผู้เรียนได้ ศึกษาในระดับอนุเฉท แล้วให้ผู้เรียนเลียนแบบการเขียนอนุเฉทชนิดต่าง ๆ กิจกรรมจึงอยู่ในรูปของการฝึกเขียน ประโยค เพื่อรวมเป็นอนุเฉท ตลอดจนการฝึกหาประโยคหลัก (Topic Sentence) และประโยคสนับสนุน (Supporting Sentence) ของเนื้อเรื่อง

4.3 แนวการสอนเขียนแบบเน้นการเรียบเรียงไวยากรณ์และวากยสัมพันธ์ (Grammar Syntax Organization Approach) การสอนจะเริ่มต้นจากการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้องค์ประกอบที่สำคัญของประโยครูปแบบกริยาและการวางแผนการเขียน โดยเน้นลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง เป็นต้น โดยเชื่อว่าการเขียนที่ดีเกิดจากความสามารถในการนำองค์ประกอบที่สำคัญของภาษามารวมกัน แล้วสื่อความหมายได้

4.4 แนวการสอนเขียนแบบเน้นการสื่อสาร (Communicative Approach) เป็นการสอนที่เน้นการคำนึงถึงการสร้างเนื้อหาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงให้ความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ในการเขียนและผู้อ่านมาก กิจกรรมจึงอยู่ในรูปของการกำหนดบทบาทหรือคำถามที่ว่า ทำไมจึงต้องเขียนและใครเป็นผู้อ่าน โดยกิจกรรมจะมุ่งเน้น และฝึกให้นักเรียนได้เขียน หรือคำนึงถึงโลกทัศน์ของผู้อ่าน

4.5 แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ (Process Approach) ครูจะสอนให้นักเรียนให้ความสำคัญต่อคำถามที่ว่า วัตถุประสงค์ในการเขียนคืออะไร ใครคือผู้อ่าน จะเขียนอย่างไร จะเริ่มต้นเขียนอย่างไร โดยในการเขียนนักเรียนจะต้องได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและครู การสอนเขียนแนวนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งประสบการณ์ของตนตลอดจนการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสอนทักษะเขียนเพื่อการสื่อสารนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ออกคำสั่ง อธิบาย อ่านให้ฟัง บอกให้จด เปลี่ยนมาเป็นชี้แนะแนวทางให้ผู้เรียน อำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ แบบมาประกอบการสอน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

บทสรุป

คำว่า “จิตวิทยามนุษยนิยม” เป็นกลุ่มจิตวิทยาที่เน้นการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ตลอดจนความละเอียดอ่อนต่ออารมณ์และความรู้สึก ที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการเรียนและวิธีการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษได้ มีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ (1) การเรียนรู้เป็นผลของประสบการณ์และการฝึกฝน (2) การเรียนรู้ให้ผลในแง่ของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และ (3) การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างถาวร ซึ่งเหมาะต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้ครบทั้ง 4 ทักษะ คือทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ นั้น โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถตัดสินใจในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การเลือกกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน การเลือกสื่อการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมี

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนด้วย ดังที่ ประสิทธิ์ สระทอง และ วิจิตรา ศิริวงศ์ (2562) กล่าวว่า ผู้สอนสามารถเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการสอนแบบใหม่ให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ โดยการดำเนินการวิจัยแบบปฏิบัติการ (action research) มีลักษณะเป็นวงจร PAOR ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ (1) การวางแผนการปฏิบัติงานโดยการกำหนดปัญหาที่ต้องการศึกษา (plan) (2) การดำเนินการวิจัยตามแผนที่กำหนดไว้ (do) (3) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการวิจัย (observe) และ (4) การสะท้อนผลหลังจากการดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อให้เกิดการวิพากษ์ของเพื่อนร่วมงาน (reflect) ซึ่งคุณค่าของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษใหม่อีกด้วย

บรรณานุกรม

- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2556). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิฏฐ์ ศรีนราวัฒน์ และคณะ. (2558). **ภาษาและภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เดมศักดิ์ คทวนิช. (2546). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ทิตินา แคมมณี. (2548). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชลี อุปภัย. (2555). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ สระทอง และ วิจิตรา ศิริวงศ์. (2562). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน**. วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 20(2): 212.
- พัฒน์ วัฒนสินธุ์. (2562). **การสร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวมนุษยนิยม**. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(2): 25-26.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม และคณะ. (2549). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล กรุ๊ป.
- สิริวรรณ โพธิ์ทอง และ วนิตา อัญชลีวิทยกุล. (2561). **การใช้การสอนแบบการเล่าเรื่องเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. 14(2): 146.
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). **ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ. (2555). **เหลียวหลังแลหน้า: การสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: ส.เอเซียเพรส (1989) จำกัด.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). **หลักการสอน**. (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.